

VVS-STANDPUNT STUDENTENPARTICIPATIE

Standpunt unaniem goedgekeurd op de AV van 13 februari 2008

1. INLEIDING	2
1.1. WAAROM IS ER NOOD AAN STUDENTENPARTICIPATIE	2
1.2. PARTICIPATIEDECREET	2
1.3. EERDERE VVS-STANDPUNTEN	2
2. OPRICHTING VAN DE STUDENTENRAAD	2
3. SAMENSTELLING	3
3.1. VERKIEZING VAN DE STUDENTENRAAD	3
3.1.1. Rechtstreeks of getrap	3
3.1.2. Organisatie van verkiezingen	3
3.2. VERKIEZING VAN DE BESTUURSORGANEN	4
4. DE BEVOEGDHEDEN	4
4.1. MEDEBESTUUR OF MEDEZEGGENSCHAP	4
4.2. ADVIESRECHT	6
5. WERKING	7
5.1. VOORZITTER	7
5.2. WERKINGSREGLEMENT	7
5.3. PARTICIPATIEREGLEMENT	7
6. ONDERSTEUNING	8
7. STATUUT VAN STUDENTENVERTEGENWOORDIGERS	9
8. STUDENTENPARTICIPATIE& STUDENTENVOORZIENINGEN	9
9. STUDENTENPARTICIPATIE OP VLAAMS NIVEAU	9
9.1. TAV MINISTER EN REGERING	9
9.2. TAV DE INSTELLINGSKOEPELORGANISATIE	10
9.3. FINANCIERING	10
10. BESLUIT	10

1. INLEIDING

1.1. WAAROM IS ER NOOD AAN STUDENTENPARTICIPATIE

Studentenparticipatie is onontbeerlijk om van een volwaardige democratisering van het onderwijs te spreken. Studentenvertegenwoordigers waken erover dat het beleid blijft inspelen op de nieuwe behoeften van het snel veranderende studentenprofiel. Inspraak en participatie dragen bovendien ook bij tot betere leermotivatie en studieprestaties. Studentenvertegenwoordigers blijken noodzakelijk om een hoger onderwijs van de beste kwaliteit te verwezenlijken met methodische, ontvoogdende, responsabiliserende en activerende leeromgevingen. Grondige onderwijsveranderingen kunnen maar slagen mits participatie ook bij de studenten een voldoende draagvlak creëert. Ze is onontbeerlijk voor een succesvol hoger onderwijsbeleid en –management. Studentenparticipatie is een geschikte vorm van interne controle op de beleidsvoering en de besteding van de overheidsmiddelen die weinig administratief belastend is. Bovendien kan de invloed van studentenparticipatie op de democratische opvoeding van jongeren tot kritisch, mondig en betrokken burgerschap in een open samenleving ook nauwelijks worden onderschat. En tenslotte zijn participatie en zelfbeschikkingsrecht over alle aangelegenheden die de student aanbelangen eigenlijk mensenrechten.

De redenen om te werken aan een sterkere reële studentenparticipatie zijn alleen nog maar toegenomen. De trend naar een grotere instellingsautonomie kan immers nog slechts worden verzoend met de publieke opdracht en bekostiging van hoger onderwijs als ze gepaard gaat met een veel sterkere interne democratische controle van de stakeholders en dan in het bijzonder van de studenten. Bovendien is studentenparticipatie ook een kenmerk van het hoger onderwijs dat sterk wordt gepromoot in het Bolognaproces. Vlaanderen kan dan ook niet anders dan studentenparticipatie verder uit te bouwen en steviger te verankeren.

1.2. PARTICIPATIEDECREET

Het *“decreet betreffende de rechtspositieregeling van de student, de participatie in het hoger onderwijs, de integratie van bepaalde afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen”*, van maart 2004, gemakshalve kortweg het participatiedecreet genoemd, was een mijlpaal in de geschiedenis van de studentenparticipatie. Niet dat voorheen er geen studentenparticipatie bestond, maar het al of niet verlenen van inspraak en de mate waarin, hing vaak af van de goodwill van de instellingen hoger onderwijs. De universiteiten ingesteld bij decreet, stonden het verst: hierin bestonden verplichte, uitgebreide, maar onderling afwijkende regelingen. Voor de vrije universiteiten was de regelgeving veel zwakker en hing de feitelijke inspraak af van de traditie en cultuur van de instelling. Voor de hogescholen werd via het hogescholendecreet van 1994 een poging gedaan om een uniforme regeling te treffen. Toch ging deze voor de autonome hogescholen veel verder dan voor de andere. In de praktijk bleek ze bovendien geen reële inspraak te garanderen. Hetzelfde kon worden gezegd van de inspraak in het bestuur van de associaties zoals voorzien in het structuurdecreet van april 2003. Het participatiedecreet van 19 maart 2004 legde nu voor het eerst in de geschiedenis éénzelfde kader en minimumeisen inzake studentenparticipatie op aan alle instellingen hoger onderwijs, associaties, universiteiten en hogescholen, publiek- én privaatrechterlijke. Enkele jaren later blijkt ook deze mijlpaal inzake studentenparticipatie voor verbetering vatbaar.

1.3. EERDERE VVS-STANDPUNTEN

Het is zeker niet de eerste keer dat VVS zich bekommert om studentenparticipatie. Studentenparticipatie in het bestuur van instellingen van hoger onderwijs was op 6 december 2003 zelfs het onderwerp van het VVS-Sinterklaascongres¹. Op 12 mei 2005 schreef VVS een standpunt t.a.v. de tekst basisdecreet hoger onderwijs² waarin een aantal pagina's gewijd waren aan de VVS-visie op studentenparticipatie. En last but not least, in januari 2006 zette VVS een onderzoek³ op naar de nieuwe regeling voor studentenparticipatie. In het onderzoek stelde VVS zich de vraag of elke Vlaamse instelling van hoger onderwijs zich wel aan het participatiedecreet (2004) hield en hoe de implementatie verliep. Aan de hand van een vragenlijst liet VVS studentenvertegenwoordigers aan het woord over de studentenraad aan hun instelling. We baseren ons voor dit standpunt grotendeels op deze drie VVS-documenten. Samen met de besprekingen vormen zij de basis voor de verbeteringsvoorstellen die VVS naar voor schuift voor het hoofdstuk studentenparticipatie uit het basisdecreet.

2. OPRICHTING VAN DE STUDENTENRAAD

Artikel II.48 § 2 bepaalt: “De studentenraad op het niveau van de instelling kan beslissen dat participatiecommissies worden opgericht op het niveau van onderdelen van de instelling.”

¹ Zie: http://www.vvs.ac/av/2007-2008/WGOnderwijs_2007-11-07/2003_12_06_standpuntparticipatiedecreet_Sinterklaascongres.pdf

² Zie: http://www.vvs.ac/documentatie_standpunten/standpunten/ouderi/VVS_bemerkingen_basisdecreet.pdf

³ Zie: http://www.vvs.ac/av/2007-2008/WGOnderwijs_2007-11-07/persdossier%20studentenparticipatie.pdf

Dit artikel houdt geen rekening met de mogelijke oprichting van associatiefaculteiten. Met de huidige bepaling kunnen geen participatiecommissies worden opgericht op onderdelen van de associatie. Onder onderdelen van de associatie worden niet afzonderlijke hoger onderwijs instelling bedoeld maar associatiefaculteiten. Daarom vraagt VVS artikel II.48 § 2 aldus te wijzigen: "De studentenraad [...] van de instelling of associatie kan beslissen dat participatiecommissies worden opgericht op het niveau van onderdelen van de instelling respectievelijk de associatie." Ofwel moet bij de definities het begrip instelling zo worden gedefinieerd dat ook associaties hieronder gevat worden.

3. SAMENSTELLING

3.1. VERKIEZING VAN DE STUDENTENRAAD

3.1.1. Rechtstreeks of getrap

Voor VVS moet de studentenraad op het niveau van de instelling van hoger onderwijs bestaan uit leden die ofwel rechtstreeks verkozen worden door en onder de studenten ofwel verkozen worden door en onder de leden van de participatiecommissies. Of de studentenraadsverkiezingen rechtstreeks of getrap gebeuren, is een keuze die decretaal volledig bij de studentenraad ligt. Op dit ogenblik werken verschillende goed draaiende studentenraden als koepels van departementale studentenraden, facultaire studentenraden of faculteitskringen. Deze studentenraden hebben deze departementale studentenraden, facultaire studentenraden of faculteitskringen in het systeem van studentenparticipatie integreren in de vorm van participatiecommissies waardoor de kwaliteit van hun werking gegarandeerd wordt. De democratische representativiteit van de studentenraad blijft gegarandeerd door een rechtstreekse verkiezing van de participatiecommissies door en onder de studenten die zij vertegenwoordigen. Omdat de studentenraad op een hogeschool-, universiteits-, of associatieniveau voor veel studenten ver weg staat, is het in de vele gevallen aangeraden om via een getrap systeem te werken. Zeker voor het associatieniveau valt het getrap systeem noodzakelijk. Door het hogere abstractieniveau, de geografische verspreidheid en de moeilijkheid om er als studentenvertegenwoordiger iets te bereiken, is een getrap systeem hier noodzakelijk zolang de associaties in hun huidige vorm blijven bestaan.

3.1.2. Organisatie van verkiezingen

Het participatiedecreet schrijft in Artikel II.51 §1 voor dat het bestuur de verkiezingen organiseert in samenspraak met de studentenraad. VVS wil dat de logica wordt omgekeerd en de studentenraad de verkiezingen van de leden van de studentenraad organiseert in overleg met het bestuur. Principieel moet de werking van de studentenraad immers zoveel mogelijk in handen liggen van de studentenraad zelf. De verkiezingen zijn een essentieel element in de werking van de studentenraad. De studentenraad moet deze dan ook zelf kunnen organiseren. Hij moet hierover wel overleg plegen en afspraken maken met het bestuur van de instelling zodat het bestuur zich betrokken voelt bij de werking en de democratische representativiteit van de studentenraad. Het bestuur moet voor de verkiezingen de studentenraad en de kandidaten ook de nodige faciliteiten en financiële en administratieve ondersteuning verlenen. De praktijk toont immers aan dat besturen de organisatie van verkiezingen soms tegenwerken door bijvoorbeeld affichage van kandidaturen of spreken in de auditoria te verbieden. Het bestuur moet zijn rol in de verkiezingen te goeder trouw spelen en de nodige faciliteiten en financiële en administratieve ondersteuning verlenen. Wanneer bijvoorbeeld een studentenraad elektronische verkiezingen wil organiseren om op die manier de opkomst en het democratisch draagvlak te vergroten, dan moet het instellingsbestuur hiertoe haar volle medewerking verlenen. Anders verlaagt de kans op succesvolle verkiezingen aanzienlijk.

Artikel II.51 §2 eerste lid van het participatiedecreet bepaalt: "Indien minder dan 10% van het totaal aantal studenten aan de verkiezing heeft deelgenomen, wordt de studentenraad op grond van de verkiezingsuitslag samengesteld, waarbij evenwel volgende bevoegdheden en prerogatieven worden opgeschort tot de volgende verkiezingen (...)."

Een minimum opkomstpercentage als voorwaarde voor de uitoefening van een aantal bevoegdheden en prerogatieven was de basisvoorwaarde voor een heleboel instellingen om een decreet dat studentenparticipatie regelde, te kunnen steunen. Dit zou representativiteit van werking en standpunten garanderen.

VVS ondersteunt ten volle het belang dat gehecht wordt aan de representativiteit van de werking en de standpunten van de studentenraad. Ze is het er ook mee eens dat een minimum opkomstpercentage als voorwaarde voor de uitoefening van een aantal bevoegdheden één van instrumenten kan zijn om representativiteit te bevorderen. VVS kan de bepaling van artikel II.51 §2 eerste lid echter niet ondersteunen. Ze stelt voor om deze te vervangen door een bepaling die zegt dat in het participatiereglement een minimum opkomstpercentage als voorwaarde voor de uitoefening van de in de huidige bepaling opgesomde bevoegdheden en prerogatieven vastgelegd kan worden. Representativiteit is op de eerste plaats de verantwoordelijkheid van de studentenraad. Deze moet alles in het werk stellen om een zo hoog mogelijke representativiteit te garanderen. Hij mag hier ook op aangesproken worden door het bestuur. Studentenraad en bestuur kunnen vervolgens beslissen om het instrument van het minimum opkomstpercentage in te voeren. Decreeaal wordt een maximum van 10% vastgesteld voor de minimum-opkomstpercentages die in participatiereglementen kunnen worden gehanteerd. Dat belet studentenraden niet om zelf ambitieuzer te zijn en de lat hoger te leggen, maar ze mogen hiertoe door de instelling niet worden verplicht of gedwongen als zwakste partij in de onderhandelingen. Ze beslissen zelf over de hoogte en de modaliteiten van het minimum opkomstpercentage.

Artikel II.51 §2 laatste lid bepaalt dat het instellingsbestuur zelf kan bepalen welke studenten worden meegerekend voor de berekening van de 10%. Dat moet nader worden bepaald. Wanneer de verkiezingen aan een instelling plaatsvinden op het einde van het academiejaar, dan mogen de studenten uit het eerste jaar nog niet worden meegerekend voor het quorum. De toekomstige eerstejaars kunnen immers nog niet mee stemmen. VVS wil daarom dat de wijze en het tijdstip waarop het aantal studenten wordt berekend, voorwerp uitmaken van een akkoord tussen instellingsbestuur én studentenraad en worden opgenomen in het participatiereglement.

Mocht de bepaling desondanks de opmerkingen van VVS gehandhaafd blijven dan is VVS er voorstander van dat er een decretale verankering komt voor een tweede ronde van verkiezingen in het geval de 10% niet werd gehaald. Ook wanneer de koppeling van bevoegdheden aan de opkomst wordt opgenomen in het participatiereglement van de instelling, is de mogelijkheid van een tweede ronde noodzakelijk. Het verliezen van bevoegdheden werpt immers een lange schaduw op de studentenparticipatie. Als de opkomstpercentages niet worden gehaald dan is dit soms te wijten aan een minder goed draaiende studentenraad. Een tweede ronde is dan zeer nuttig om het mogelijk te maken dat de studentenraad zich herpakt in plaats van terecht te komen in een neerwaartse spiraal door verlies van bevoegdheden. In andere gevallen ligt het vooral aan de wijze waarop de instelling de verkiezingen organiseert of zelfs aan actieve tegenwerking. Er bestaat namelijk de dubbelzinnige situatie in het decreet dat het bestuur de verkiezingen organiseert (artikel II.51 § 1) en dat bij een te lage opkomst de studentenraad een aantal inspraakrechten verliest. Een onwillig bestuur kan zodoende de studentenvertegenwoordiging aan zijn instelling paralyseren. Een verplichte tweede ronde is dan geen overbodige luxe.

3.2. VERKIEZING VAN DE BESTUURSORGANEN

Uit de evaluatie van VVS van de studentenparticipatie aan de hogescholen kwam duidelijk naar voren dat er in de autonome hogescholen een groot probleem bestaat met de afstemming van het optreden van de studentenvertegenwoordigers in het bestuur op de werkzaamheden van de studentenraad. Er is decretaal geen enkele band tussen studentenvertegenwoordigers en studentenraad voorzien. Beide werken dan ook vaak naast mekaar. Dat blijkt nefast voor de studentenparticipatie. De studentenraad verliest een belangrijk kanaal van informatie en lobbying. De studentenvertegenwoordigers verdedigen vaak alleen hun persoonlijk standpunt. Ook aan sommige universiteiten blijken vergelijkbare problemen te bestaan. Dat strookt niet met de intentie van de participatieregeling en het ondermijnt de slagkracht van de studenteninspraak. Streeft men naar een representatieve en efficiënte studentenparticipatie dan moet er een decretale link komen tussen de studentenraad en de studentenvertegenwoordigers in het bestuur. VVS kiest principieel voor verkiezing van de studentenvertegenwoordigers door de studentenraad. In zo'n scenario is er een duidelijke verantwoordingsrelatie. Studentenraad is parlement, studentenvertegenwoordigers zijn uitvoerders en vertolkers van zijn beslissingen. VVS ziet echter in dat ook de rechtstreekse verkiezing van studentenvertegenwoordigers door en onder de studenten voordelen kan hebben. Vandaar dat ze ervoor pleit de studentenraad vrij te laten te kiezen voor dit scenario. In geen geval mag het instellingsbestuur opleggen voor welk systeem men gaat.

Dus: VVS vindt dat de studentenvertegenwoordigers in het bestuur in principe door de studentenraad moeten verkozen worden (=getrapt). Ze moeten in de bestuursorganen de door de studentenraad aangenomen standpunten verdedigen en zijn aan de studentenraad verantwoording verschuldigd. De studentenraad moet er echter ook voor kunnen kiezen de studentenvertegenwoordigers in de bestuursorganen op regelmatige wijze te laten verkiezen door en onder de studenten van de instelling, die niet noodzakelijk deel uitmaken van de studentenraad (=rechtstreeks). In dat geval bepaalt de studentenraad de kiesprocedure en organiseert in samenspraak met en met ondersteuning van het bestuur de verkiezingen. De studentenvertegenwoordigers moeten in dat geval een informatieplicht krijgen ten aanzien van hun studentenraad en ze moeten aan de studentenraad verantwoording afleggen en moeten als waarnemer in de studentenraad zetelen tenzij de studentenraad over dat laatste anders beslist. Dit laatste betekent een wijziging van het decreet dat vandaag bepaalt dat studentenvertegenwoordigers automatisch als stemgerechtigd lid worden toegevoegd aan de studentenraad. VVS wil dat de studentenraad bepaalt of dat nodig is. Verder moeten ze uiteraard de door de studentenraad ingenomen standpunten uitdragen en verdedigen, ze zijn aan de studentenraad verantwoording verschuldigd en moeten door de studentenraad ook worden teruggefloten of afgezet. Decretaal moet worden ingeschreven dat studentenvertegenwoordigers in het instellingsbestuur een informatieplicht hebben ten aanzien van hun studentenraad, verantwoording verschuldigd zijn en gesanctioneerd kunnen worden door de studentenraad. De studentenraad moet in haar eigen kies- en werkingsreglement in een concrete regeling uitwerken op welke manier deze informatieplicht, aanwezigheid, de verantwoordings- en sanctieregelingen worden ingericht. Deze verplichting geldt uiteraard zowel in een systeem waarbij de studentenvertegenwoordigers in het instellingsbestuur rechtstreeks worden verkozen dan wel getrapt worden verkozen via de studentenraad.

4. DE BEVOEGDHEDEN

4.1. MEDEBESTUUR OF MEDEZEGGENSCHAP

Bij het opstellen van het participatiedecreet, vreesde de decreetgever te botsen op de vrijheid van onderwijs die de instellingen van de grondwet krijgen. Daarom werd aan instellingen de keuze gelaten tussen twee participatiemodellen.

Een instelling kan in Vlaanderen opteren voor het medebestuurmodel waarbij studenten voor 10% stemgerechtigd deel uitmaken van de bestuursorganen ofwel voor het medezeggenschapsmodel waarbij het bestuur over bepaalde zaken onderhandelt met de studentenraad, maar waarbij de studenten niet stemgerechtigd zijn. Dit laatste model stamt uit het hogeschooldecreet van 1994, waarbij in allerlei zeer formalistische procedures werd vastgelegd hoe de studenten hun mening konden uiten over het beleid van de instelling.

De twee participatiemodellen zijn voor VVS nooit evenwaardig geweest. Medezeggenschap is vanuit het standpunt van de verdediging van de studentenbelangen duidelijk het mindere broertje. Ook voor de studentenvertegenwoordiger zelf is

deze vorm van studenteninspraak minder aantrekkelijk omdat het in veel mindere mate kansen biedt om bij te leren, zichzelf te ontplooiën, politiek inzicht te verwerven en het beleid mee te bepalen. Door de gebrekkige uitstraling, zal het opkomstpercentage bij verkiezingen laag blijven, waardoor de studentenraad haar weinige bevoegdheden ook nog dreigt te verliezen. Medezeggenschap is een structuur die schijnparticipatie in de hand werkt en geëngageerde studenten snel kan demotiveren. Het medezeggenschapsmodel is erg formalistisch, vereist een lange lijst afspraken die allemaal moeten vastgelegd worden, en geeft bij meningsverschillen omslachtige, dure en tijdrovende procedures om tot een uiteindelijke beslissing te komen. Zowel instellingen als studenten zijn, wegens beperkte tijd en middelen, niet gebaat met dergelijk inefficiënt model. Medebestuur heeft bovendien ook een positieve weerslag op de kwaliteit van de door de studentenraad afgeleverde adviezen omdat het moeilijker is om van op afstand de instellingsdossiers in alle finesses te doorgronden. Zonder medebestuur is studenteninspraak ook minder geschikt om de accountability van de instelling op te drijven. Kortom, medezeggenschap is minderwaardig – en dit zowel voor studenten als voor de instelling.

In de praktijk moeten de studentenraden aan de meeste privaatrechtelijke instellingen, nog steeds vaker en harder vechten om dezelfde participatierechten te krijgen als hun collega's studenten aan publiekrechtelijke instellingen. Ze moeten het vaker stellen met het onvolkomen medezeggenschapsmodel. Vaak komt de instelling zelfs niet alle verplichtingen na die verbonden zijn aan medezeggenschap (in vele gevallen vindt het jaarlijks overleg niet plaats). Of ze moeten zich tevreden stellen met een mengvorm die door de instelling weliswaar verkocht wordt als medebestuur. Zo blijkt dat het studentenmedebestuur vaak beperkt wordt tot die vergaderingen en agendapunten die onder de strikte onderwerpenlijst vallen voor beraadslaging en raadpleging in het medezeggenschapsmodel. In de praktijk wil dat zeggen dat de stem van de studentenvertegenwoordiging niet wordt gehoord wanneer het gaat over het strategisch beleid van de instelling, het onderwijsbeleid en meer bepaald onderwijsvernieuwing en internationalisering ervan, het onderzoeksbeleid, de begroting en het allocatiesysteem van de instelling. Ook het infrastructuurbeleid en het beheers- en bestuursreglement van de instelling, vallen buiten dit pakket. In instellingen die vasthouden aan deze (te) strakke interpretatie, worden stemgerechtigde studentenvertegenwoordigers meestal ook geweerd uit de algemene vergaderingen. In andere gevallen vindt er zelfs een bevoegdheidsverschuiving plaats naar de academische raad of naar andere kleine raden (waar de studenten wel in aanwezig mogen zijn) om studenten niet te moeten toelaten tot de bestuursorganen van de instelling. Andermaal wordt studentenparticipatie hier herleid tot de bevoegdheden die decretaal worden opgesomd in de artikels over raadpleging en beraadslaging. Deze structuur is in feite een veredelde vorm van medezeggenschap die studentenvertegenwoordigers duidelijk niet erkent als volwaardige medebestuurders.

De instellingen die vasthouden aan medezeggenschap of een verkapte vorm daarvan, verschuilen zich steevast achter de grondwettelijke vrijheid van onderwijs en vereniging om studenten te blijven weren uit hun bestuursorganen. Ook de wetgever ging daar in 2004 sterk in mee en bouwde een keuzemogelijkheid in voor instellingen. Men ging ervan uit dat het opleggen van een minimum percentage studentenvertegenwoordigers in de bestuursorganen, onverenigbaar was met de grondwettelijke bepalingen. Recente ontwikkelingen tonen nu echter aan deze vrees ongegrond is. Een jaar eerder dan in Vlaanderen, voerde de Franse Gemeenschap, een nieuwe participatieregeling voor de universiteiten in. Deze verplichte alle universitaire instellingen om minstens twintig procent stemgerechtigde studentenvertegenwoordigers op te nemen in bepaalde organen van de universiteit. Dit minder voorzichtige beleid voorzag ook geen uitweg in de vorm van een medezeggenschapsstructuur. Zoals verwacht, stapten de Franstalige katholieke universiteiten naar het arbitragehof om de vernietiging te vragen van deze bepalingen. Ze kregen hier echter ongelijk. Het arbitragehof stelde dat het opleggen van studentenparticipatie weliswaar een inmenging is in de vrijheid van vereniging, maar wel één die de bescherming beoogt van de rechten van de studenten. Het betreft hier geen buitensporige en onevenredige inmenging, stelt het arrest. Ook kunnen de studentenvertegenwoordigers niet op onevenredige wijze ingrijpen in het onderwijsproject, in de organisatie en de werking van de gesubsidieerde instellingen. Zelfs als ze unaniem stemmen, bedraagt het gewicht van hun stemmen slechts 20%.

Het verschil in participatierechten tussen instellingen is voor VVS niet langer aanvaardbaar. De trend naar een uniforme participatieregeling in Vlaanderen moet daarom nog verder worden doorgetrokken. VVS ziet geen redenen om deze bureaucratische, planlastige en inefficiënte participatievorm nog langer in stand te houden. De administratief omslachtige en tijdrovende medezeggenschapsregeling moet uit het decreet worden geschrapt. Het medebestuurmodel moet zo snel mogelijk worden veralgemeend. Studentenvertegenwoordigers moeten volwaardig deel uitmaken van alle bestuursorganen aan alle instellingen hoger onderwijs. VVS vindt dat een bepaald percentage van de leden van het bestuur stemgerechtigde studenten moet zijn. Dit zal studentenvertegenwoordigers in het bestuur door een iets grotere delegatie ook toelaten zich beter te organiseren en kwalitatiever te functioneren. Het is niet voldoende dat studentenvertegenwoordigers stemgerechtigd zijn. Ze dienen ook volwaardig deel uit te maken van het bestuur. VVS wil echter het kind niet met het badwater weggooien. Daarnaast is het wel erg nuttig dat de studentenraad, zoals in het medezeggenschapsmodel, ook een vertegenwoordiger met raadgevende stem kan afvaardigen naar de bestuursvergaderingen. Deze niet stemgerechtigde waarnemer vanuit de studentenraad kan de studentenfractie versterken, instaan voor de verslaggeving en de continuïteit in de studentenvertegenwoordiging versterken.

Instellingen mogen in geen geval de studentenparticipatie terugschroeven tot een lager percentage stemgerechtigde studentenvertegenwoordigers dan er nu in het bestuur zitten. Ons inspirerend op de participatieregeling bezuiden de taalgrens, vinden we dat er op korte termijn een algemeen minimum moet gelden van 20%. Op lange termijn streeft VVS naar minstens één derde stemgerechtigde studentenvertegenwoordigers in de bestuursorganen. Instellingen die op dit moment meer dan 20% van de zitjes in de bestuurs- of adviesorganen voor de studenten voorzien, moeten dat in de toekomst ook minstens blijven doen (stand still-principe).

VVS vraagt dat de studentenfractie in de raden van bestuur een vetorecht krijgt indien ze éénsgezind zijn. Voor instellingen met een vzw-structuur kan dit vetorecht worden ingebouwd in de algemene vergadering.

4.2. ADVIESRECHT

Op dit moment hebben de studentenraden een adviesrecht. Dat wil zeggen dat ze uit eigen beweging een schriftelijk advies kunnen uitbrengen. Maar dat recht geldt enkel voor zaken die de studenten rechtstreeks aanbelangen (artikel II.57 en/of II.59 van het participatiedecreet). Na ontvangst van dat advies brengt het bestuur een met redenen omklede schriftelijke reactie uit in de vorm van een voorstel. Zaken die studenten rechtstreeks aan belangen zijn volgens artikel II.57: het vaststellen van de rechtspositieregeling van de student en van de onderwijs- en examenregeling; de vaststelling en de besteding van de inschrijvingsgelden; de uitwerking van initiatieven inzake studentenbegeleiding; het vaststellen van de regelen inzake internationale studentenmobiliteit; het bepalen van de organisatie van het academiejaar, met inbegrip van de vakantie- en verlofregeling. Andere zaken die de student aanbelangen worden vastgelegd in artikel II.59: het algemeen beleid inzake interne kwaliteitszorg; het vaststellen van de gedragscode inzake taalregeling; het vaststellen van de regelen inzake de evaluatie van de onderwijsactiviteiten van het academisch, respectievelijk het onderwijzend personeel. De studentenraad bij een universiteit wordt bijkomend geraadpleegd over elk ontwerp van reglementaire bepaling inzake sociale toelagen.

VVS is van mening dat over belangrijke onderwerpen als het strategisch beleid, het algemeen onderwijskundig beleid of de begroting, de studentenraden ook een advies mogen schrijven én dat het bestuur ook verplicht moet zijn om te antwoorden. Het gaat hier dus om de ontwerpen van artikel II.47 § 2 van het participatiedecreet.⁴ Verder vraagt VVS dat het adviesrecht ook moet worden uitgebreid naar het gebruik van instellingsinfrastructuur door studentenraad en studentenorganisaties, de ondersteuning van de studentenraad, de faciliteiten en infrastructuur ten dienste van studenten, het beheers- en bestuursreglement van de instelling en de vaststelling van de deliberatie- en tolerantiecriteria.

Over strategisch of algemeen onderwijskundig beleid en de begroting vindt al een jaarlijks overleg tussen het bestuur en de studentenraad plaats. Het zou daarom niet meer dan logisch zijn dat het bestuur indien de studentenraad hier advies over uitbrengt minimaal een schriftelijke reactie hierover uitbrengt.

Voorts bepleit VVS de opname van een bepaling die zegt dat het bestuur de studentenraad tijdig, volledig en gedocumenteerd op de hoogte moet brengen wanneer ze beleidsmaatregelen of reglementaire beslissingen beoogt te nemen over onderwerpen opgesomd onder algemene bespreking, beraadslaging en raadpleging of onder de bepalingen uit artikel II.47§2 of de hierboven vernoemde aanvullingen. Ook bepleit VVS dat de studentenraad een informatierecht heeft ten aanzien van het bestuur over alle aangelegenheden die studenten aanbelangen. Dat informatierecht geldt niet enkel ten aanzien van de studentenafgevaardigden in het bestuur maar ten aanzien van de studentenraad in haar geheel. Op die manier kan de studentenraad ook democratisch controle uitoefenen op haar afgevaardigden, de timing beter afstellen van haar standpuntvorming en de kwaliteit van adviezen verbeteren. In het participatiereglement leggen studentenraad en bestuur een deontologische code vast over de uitoefening van dit informatierecht.

⁴ Het gaat om de volgende onderwerpen (Art. II.47 § 2):

1° het strategisch beleid, zijnde :

a) de uitbreiding, inkrimping of beëindiging van de werkzaamheden van de associatie, de instelling, of een belangrijk onderdeel daarvan;

b) het aangaan van samenwerkingsverbanden met andere instellingen of organisaties, het overdragen van bevoegdheden aan andere

instellingen of organisaties, of het organiseren van vormen van dienstgewijze decentralisatie;

c) de programmering van opleidingen;

2° het algemeen onderwijskundig beleid, inzonderheid de planning van onderwijsvernieuwing en onderwijsverbetering;

3° het onderzoeksbeleid en de plannen tot verwezenlijking van dit beleid;

4° het internationaliseringsbeleid inzake onderwijs;

5° het beleid met betrekking tot de verdeling en de besteding van de middelen.

5. WERKING

5.1. VOORZITTER

Artikel II.63 bepaalt: “De studentenraad duidt een voorzitter aan. De voorzitter kan buiten de leden van de studentenraad worden aangeduid, in welk geval hij niet stemgerechtigd is.”

Bij de rondgang langs alle studentenraden in Vlaanderen kwam het voor dat studentenraden berichtten van bestuursleden van de instelling met ambities om het voorzitterschap van de studentenraad op zich te nemen. Artikel II.63 laat ook alle ruimte daartoe. Een voorzitter kan buiten de studentenraad worden aangeduid, zij het dat die voorzitter geen stemrecht heeft. De mogelijkheid om de voorzitter buiten de studentenraad aan te duiden is destijds in het decreet opgenomen om de continuïteit van de studentenraad te verzekeren: een oud lid van de studentenraad zou door de studentenraad gevraagd kunnen worden om de studentenraad voor te zitten.⁵⁵ Geenszins was het de bedoeling van de decreetgever om personen uit het instellingsbestuur in aanmerking te laten komen voor het voorzitterschap van de studentenraad.

VVS bepleit dat, in het geval een studentenraad kiest voor een voorzitter buiten zijn leden, deze onder geen enkel beding verbonden mag zijn aan het bestuur van de instelling of in een arbeidsrelatie tot de instelling mag staan. Er moet immers vermeden worden dat een departementshoofd, een voorzitter of een adjunct aan het hoofd van de studentenraad kan staan. Niet elke studentenraad is reeds voldoende sterk en goed georganiseerd en is zeker nog niet assertief of behoedzaam genoeg om te weerstaan aan druk van bovenaf. Het risico is groot dat de directie de zaak in de hand probeert te houden.

5.2. WERKINGSREGLEMENT

Artikel II.64 bepaalt: “De studentenraad beslist slechts geldig indien de meerderheid van de leden aanwezig is. De nadere werking van de studentenraad wordt geregeld in een werkingsreglement, dat wordt vastgelegd bij volstrekte meerderheid van stemmen.”

VVS pleit ervoor dat het decreet bepaalt dat het werkingsreglement wordt vastgelegd bij ten minste volstrekte meerderheid van stemmen. In heel veel organisaties is immers voor het goedkeuren en wijzigen van werkingsreglementen (statuten, huishoudelijk reglement,...) een tweederde meerderheid vereist. Dit is een garantie dat de basisprincipes en basiswerkingsregels niet al te haastig gewijzigd worden. Het decreet moet dit nog steeds mogelijk maken.

Voorts bepleit VVS dat het decreet oplegt dat in het werkingsreglement minstens de volgende zaken geregeld worden:

- een duidelijke en transparante stemprocedure
- een duidelijke tijdbesparing van de mandaten
- een duidelijke en transparante kiesprocedure voor interne en externe mandaten
- de wijze waarop studentenvertegenwoordigers in het bestuur zich verhouden tot de studentenraad, hoe ze hun informatieplicht moeten naleven en op welke gronden ze ter verantwoording kunnen worden geroepen door de studentenraad en welke tuchtsancties de studentenraad kan nemen.

5.3. PARTICIPATIUREGLEMENT

Het participatiereglement is het reglement dat wordt opgesteld tussen de studentenraad en het instellingsbestuur inzake de procedures van uitoefening van de participatierechten. De Memorie van toelichting is duidelijk hoe het luik studentenparticipatie moet worden opgevat: het gaat om minimumbepalingen.⁵⁶ Dat wil zeggen dat instellingsbesturen in onderhandeling met studentenraden bijkomende bevoegdheden kunnen toekennen die niet in het aanvullingsdecreet opgelegd worden. In het participatiereglement moet ook een procedure worden opgenomen voor wat in het geval van belangrijke beslissingen tijdens blok- examens of vakanties. De studentenvertegenwoordigers moeten hier het recht krijgen om zaken van de agenda te halen.

Uit de praktijk en uit evaluatie van VVS van de studentenparticipatie aan de hogescholen en universiteiten blijkt dat veel studentenraden op dit moment geen participatiereglement en/of geen werkingsreglement hebben. Dat leidt ertoe dat er conflicten ontstaan over procedure en verantwoording die niet op een gefundeerde basis kunnen beslecht worden en vaak geregeld worden op basis van het recht van de sterkste. Dat is slecht voor de kwaliteit van het werk van de

⁵⁵ Memorie van toelichting (versie Vlareg. 18.07.03). I. Uiteenzetting van de denkkaders. Ruimte voor verscheidenheid:

Het decreet beperkt zich om die reden - het werd reeds gesteld - tot “open” regelgeving, die door de associaties en instellingen verder kan worden uitgesponnen, vormgegeven en geïnterpreteerd. Dat betekent dat de voorliggende bepalingen gezien moeten worden als decreetale minima. Zij zijn slechts de ondergrens van het recht, en laten ruimte open voor meer verregaande initiatieven binnen de associaties en instellingen.

studentenraad en voor de transparantie en legitimiteit van de werking van de studentenraad. VVS pleit er dan ook voor dat instelling en studentenraad een participatiereglement opstellen en dit opnemen in het onderwijs- en examenreglement en dat elke studentenraad een werkingsreglement opstelt en naleeft.

6. ONDERSTEUNING

Uit de evaluatie van VVS van de studentenparticipatie aan de hogescholen en uit de praktijk aan de universiteiten is gebleken dat de graad van materiële en financiële ondersteuning door het bestuur een belangrijke verklarende factor is voor het succes en de kwaliteit van de studentenparticipatie. Belangrijk hierbij zijn het kunnen beschikken over een zelf te beheren jaarbudget en over een eigen of ter beschikking gestelde medewerker. De eigen of ter beschikking gestelde medewerker blijkt in het bijzonder een succesvolle strategie te zijn voor het aanpakken van het continuïteitsprobleem dat vele studentenraden weerkerend kennen. De Vlaamse overheid moet er trouwens voor zorgen dat de instellingen van hoger onderwijs voldoende gefinancierd worden om zo'n ondersteuning te kunnen bekostigen.

Daarom pleit VVS ervoor dat het instellingsbestuur de studentenraad financieel en materieel moet ondersteunen. Daartoe moet artikel II 67 van het participatiedecreet drastisch worden uitgebreid en verfijnd. De studentenraad moet autonoom over deze financiële en materiële ondersteuning kunnen beschikken. De financiële en materiële ondersteuning moet recurrent en voldoende omvangrijk zijn opdat een degelijke, professionele en onafhankelijke werking van de studentenraad gegarandeerd kan worden:

- huisvesting: een vast secretariaat voor de studentenraad en beschikbaarheid van vergaderzalen
- infrastructuur: minimaal telefoon, computer, internetaansluiting, printer, een bureau, tafel, stoelen
- minstens één halftijdse inhoudelijk ondersteunende en administratieve medewerker, die door de studenten zelf geselecteerd en aangestuurd wordt (het geld waarmee de werknemer betaald wordt, mag niet uit de werkingsmiddelen van de studentenraad komen, maar moet extra door de instelling voorzien worden). Belangrijk is dat de studentenraad zelf het personeelsbeleid voert en de ondersteuning niet gebeurt door een stafmedewerker van de hogeschool die loyaliteit verschuldigd is aan zijn broodheer, studentenparticipatie slechts als een beperkt onderdeel van zijn takenpakket heeft en bovendien erg snel doorschuift naar andere functies.

Voor de grootte van het toegekende jaarbudget put VVS inspiratie uit het 'participatiedecreet' van de Franse gemeenschap en stelt dat het geheel van toegekende geldmiddelen berekend moet worden op basis van het aantal studenten die ingeschreven zijn binnen de universitaire instelling van de Franse gemeenschap tijdens het academiejaar van de verkiezingen, naar rata van minstens 2,5 euro per student, en stelt dat het geheel van toegekende geldmiddelen niet lager mag liggen dan 5000 euro. VVS rekent zowel studenten met een diplomacontract, als studenten met een examen- of creditcontract, studenten in modeltrajecten, voltijdse en deeltijdse, bij de studenten die minstens 2,5 euro 'opbrengen' voor de studentenraad. Deze studenten hun rechten en belangen moeten immers ook worden verdedigd door de studentenraad. De studentenraad moet vrij kunnen beschikken over deze middelen maar is achteraf natuurlijk wel verantwoordelijkheid verschuldigd in de vorm van een jaarverslag bijvoorbeeld.

VVS vindt het belangrijk dat niet alleen de studentenraad over een vast jaarbudget moet beschikken, maar dat ook participatiecommissies voldoende budget moeten krijgen om eigen acties op te zetten. Ook dit budget moet door de participatiecommissies autonoom beheerd kunnen worden, in overleg met de studentenraad. In het participatiereglement moet tussen het instellingsbestuur en de studentenraad een minimumbedrag per student worden bepaald voor de participatiecommissies. Dat bedrag mag het in geen geval afgehouden worden van het jaarbudget van de studentenraad.

De Vlaamse overheid moet ervoor zorgen dat de instellingen van hoger onderwijs voldoende gefinancierd worden om zo'n ondersteuning te kunnen bekostigen. VVS wijst er echter op dat alle studenten vandaag al inschrijvingsgeld betalen aan de instellingen en dat het niet meer dan normaal zou zijn moest dat ook worden aangewend voor het verdedigen van zijn rechten door de studentenraad.

7. STATUUT VAN STUDENTENVERTEGENWOORDIGERS

In de praktijk blijkt een groot probleem van een reële en effectieve studentenvertegenwoordiging te botsen op een gebrek aan studenten die dit engagement ten volle kunnen en willen opnemen. De bestaande studentenparticipatie heeft een stevige knauw gekregen door recente evoluties zoals de veralgemening van semesterexamens, het afstappen van het jaarsysteem en de flexibilisering, het invoeren van nieuwe onderwijs- en evaluatievormen die meer gericht zijn op zelfstudie, permanente evaluatie, groepsworkjes en probleemgestuurde processen die een hogere betrokkenheid van studenten vergen. Die hebben de studiedruk sterk doen stijgen en maken een grote en constante tijdsbesteding van studenten aan participatie veel minder evident. Tenslotte wordt de bestaande participatiegraad nog bijkomend op de proef gesteld door toekomstige ontwikkelingen zoals studievoortgangmaatregelen, outputfinanciering, het bemoeilijken van het opvolgen van een tweede opleiding of manama of banaba en de invoering van het leerkrediet. Erg actieve

studentenvertegenwoordigers die hun taken zeer intensief voorbereiden, nauwgezet opvolgen en die dankzij hun jarenlange activiteiten de studentenvertegenwoordiging enige continuïteit en ruggegraat bezorgen, dreigen in de toekomst te verdwijnen. Omdat ze minder intensief met hun studies bezig zijn en daardoor vaker vertraging oplopen, zullen gemakkelijk zonder leerkrediet vallen en hun studies moeten staken. Studenten die erg veel verantwoordelijkheidszin tonen en zich inzetten voor het algemeen (studenten-)belang dreigen zo via het leerkrediet persoonlijk te worden afgestraft voor hun engagement.

In het licht van deze bestaande en toekomstige ontwikkelingen, lijkt het raadzaam om de faciliteiten voor studentenvertegenwoordigers te versterken. Vandaag zijn deze wel mogelijk. Artikel II. 68 bepaalt dat het bestuur de nodige faciliteiten voor de studentenafgevaardigden vastlegt. Deze faciliteiten betreffen ten minste de wijze waarop in functie van de werking van de studentenraad onderwijsactiviteiten en examens op flexibele wijze kunnen worden gepland en afgeweken kan worden van de verplichte aanwezigheid voor bepaalde opleidingsonderdelen.

Faciliteiten zijn dus mogelijk maar blijven een gunst in plaats van een recht. Bovendien kan het instellingsbestuur deze eenzijdig bepalen. VVS pleit ervoor dat deze decretaal worden verankerd. Ofwel kunnen ze eventueel ze het voorwerp gaan uitmaken van een akkoord tussen instellingsbestuur en studentenraad en worden opgenomen in het participatiereglement. In dat geval beschikt de studentenraad immers over een vetorecht. In elk geval moet de regeling worden opgenomen in het onderwijs- en examenreglement.

1. Minimum: examenspreiding, gewettigde afwezigheid tijdens lessen, mogen volgen van lessen op andere momenten, alternatieve evaluatievormen... moet een recht worden voor studentenvertegenwoordigers
2. Mogelijkheid tot verlenen gratie bij uitputting leerkrediet:

Wanneer het leerkrediet toch zou worden goedgekeurd door het parlement dan moet er voor studentenvertegenwoordigers een soort van gratieverzoek worden ingevoerd. Bij uitputting van het leerkrediet moet studentenvertegenwoordiging naast andere een mogelijke verzachtende omstandigheid worden op grond waarvan genade kan worden verleend aan een student. Een student die zonder leerkrediet valt en zich niet langer mag inschrijven of slechts aan dubbel tarief, zou beroep kunnen aantekenen bij een centrale instantie op Vlaams niveau, bijvoorbeeld een specifieke kamer van de Raad voor Betwistingen inzake Studievoortgangsbetwistingen. Deze zou een lijst van criteria kunnen hanteren die in aanmerking komen voor een uitzondering op de sancties verbonden aan een leeg leerkrediet. Activiteiten als studentenvertegenwoordiger zouden een criterium kunnen worden op deze lijst. In dat geval is het aan de student om zelf zijn dossier aan te leggen en aan te tonen dat zijn vertegenwoordigende taken zeer omvangrijk waren en zo een boycot hebben gelegd op zijn studievoortgang. Vermits het leerkrediet verbonden is aan de overheidsfinanciering voor de instellingen dient de commissie die dit beoordeelt op Vlaams niveau te liggen. Als studentenparticipatie essentieel is voor de interne democratie en de accountability van de instelling dan mogen de studenten die deze essentiële instellingstaak op zich nemen hier niet voor worden afgestraft.

8. STUDENTENPARTICIPATIE & STUDENTENVOORZIENINGEN

Nog aan te vullen achteraf na bevindingen enquête studentenparticipatie aan de studentenvoorzieningen.

9. STUDENTENPARTICIPATIE OP VLAAMS NIVEAU

9.1. TAV MINISTER EN REGERING

Ook op het Vlaamse niveau dient studentenparticipatie uiteraard verder te worden versterkt. Zo vraagt de overheid wel regelmatig advies aan VVS maar is ze hiertoe niet verplicht. Nog minder is ze verplicht om deze adviezen ook te volgen. Overigens beperken de adviesvragen zich doorgaans enkel tot (voor-)ontwerp van decreten en niet tot ontwerpbesluiten van de Vlaamse Regering... Studentenmedebestuur is natuurlijk geen evidentie op het niveau van kabinet en regering. Maar de medezeggenschap dient wel te worden versterkt en decretaal verankerd.

De overheid dient verplicht advies te vragen aan de erkende studentenkoepelvereniging en dit zowel in de voorbereiding van decreten als in de voorbereiding van Besluiten van de Vlaamse Regering, voor alle beleid en regelgeving die betrekking heeft op het hoger onderwijs. Dit advies wordt besproken met de erkende studentenkoepelvereniging tijdens een beraadslaging. Deze houdt in dat wanneer er een akkoord komt rond bepaalde punten tussen overheid en studenten deze punten worden uitgevoerd. Indien er geen akkoord komt mag de overheid de knoop doorhakken.

9.2. TAV DE INSTELLINGSKOEPELORGANISATIE

Studenten zijn geen klanten maar participanten die als essentieel onderdeel van de instellingen moeten worden betrokken in het beleid. Studenten moeten daarom inspraak krijgen in elk orgaan en in elke beleidsinstantie die beslissingen treffen die hen aanbelangen. Het is niet meer dan logisch dat deze lijn ook wordt doorgetrokken tot in de instellingskoepel. Vandaag heeft de studentenkoepelvereniging slechts een raadgevende stem in de adviserende werkgroepen van de instellingskoepels VLIR en VLHORA. Aangezien deze in de nabije toekomst toch gaan samensmelten en deze nieuwe instellingskoepel wordt uitgewerkt in het basisdecreet, is dat het ideale moment om de studentenparticipatie hierin te versterken. De studenteninspraak mag hier niet blijven steken in een gratis meepraten maar moet, zoals in de Franse Gemeenschap, ook in Vlaanderen uitgroeien tot een effectieve vertegenwoordiging in de bestuursorganen.

9.3. FINANCIERING

Uiteraard dient ook de studentenkoepelvereniging voldoende financieel te worden ondersteunt om de studentenparticipatie op Vlaams niveau te laten slagen. Het is ondertussen echter onmogelijk om met de huidige middelen de recente en nog steeds aanzwellende hervormingsgolf in het hoger onderwijs, als gevolg van het Bolognaproces en in mindere mate aan de Lissabonstrategie, nog degelijk op te volgen en in al deze belangrijke en ingrijpende ontwikkelingen de studentenstem deftig te laten klinken.

De studentenkoepelvereniging heeft ook de belangrijke opdracht om de achterban, de studentenraden verbonden aan instellingen en associaties, en de studentenvertegenwoordigers in studentenvoorzieningen te ondersteunen in hun lokale participatieopdrachten. Nochtans blijkt deze ondersteuning in de vorm van dienstverlening, expertise en vorming broodnodig opdat een participatiedecreet ook daadwerkelijk aanzet tot een verhoogde en verbeterde studenteninspraak.

10. BESLUIT

VVS ijvert sinds jaar en dag voor een decretale basisregeling van studentenparticipatie in het bestuur van de instellingen van hoger onderwijs. Het participatiedecreet was absoluut een stap in de goede richting maar blijkt na enkele jaren op heel wat punten voor verbetering vatbaar. In het basisdecreet stelt VVS daarom volgende aanpassingen en aanvullingen voor:

- De studentenraad dient de verkiezingen van de studentenraad te organiseren in samenspraak met het bestuur en niet omgekeerd.
- De decretale minimale opkomstplicht van 10% moet worden afgeschaft. Wel kan er een minimale opkomst worden vastgesteld in het participatiereglement na overleg tussen bestuur en studentenraad en rekening houdend met de instellingsspecifieke kenmerken. Decretaal wordt hiervoor een maximum bepaald. De berekening van het studentenaantal voor het leggen van het quorum moet ook in het participatiereglement worden opgenomen. Bij behoud van de decretaal verplichte opkomst moet er een tweede ronde worden ingevoerd.
- VVS wil dat het medebestuurmodel zo snel mogelijk veralgemeend wordt. Studentenvertegenwoordigers moeten volwaardig deel uitmaken van alle bestuursorganen aan alle instellingen en associaties hoger onderwijs.
- VVS ijvert voor het optrekken van het algemeen minimum naar 20% studentenvertegenwoordigers in de raad van bestuur van alle instellingen en associaties. Verder moet er aan de instellingen een "stand still"-verplichting opgelegd die bepaalt dat instellingen studentenparticipatie in de toekomst niet mogen terugschroeven en het aandeel studentenvertegenwoordigers in hun bestuur niet mogen verminderen. Daarnaast moeten studentenraden bijkomend nog een afgevaardigde met raadgevende stem kunnen sturen naar de bestuursorganen. Als studenten eensgezind zijn, moeten ze een vetorecht kunnen genieten (in de raad van bestuur, voor vzw's in de algemene vergadering).
- VVS is van mening dat het adviesrecht van de studentenraden niet enkel beperkt moet blijven tot de zaken die de studenten rechtstreeks aanbelangen (vb studiebegeleiding), maar dat het adviesrecht uitgebreid moet worden naar het strategisch beleid, het algemeen onderwijskundig beleid en de begroting. Verder zijn enkele zaken die studenten rechtstreeks aanbelangen nog niet opgenomen in het adviesrecht, zoals het gebruik van instellingsinfrastructuur door studentenraad en studentenorganisaties, de ondersteuning van de studentenraad, de faciliteiten en infrastructuur ten dienste van studenten, het beheers- en bestuursreglement van de instelling, de tolerantie, compensatie en deliberatieregelingen.
- De studentenraad moet op het niveau van de instelling of associatie bij voorkeur bestaan uit leden die verkozen worden door en onder de leden van de participatiecommissies.
- De studentenvertegenwoordigers in het bestuur moeten in principe en bij voorkeur door de studentenraad worden verkozen. Zeker voor de huidige associatiestudentenraden zijn getrapte verkiezingen nodig. Voor het geval de studentenraad er zelf voor kiest om de studentenvertegenwoordigers in de bestuursorganen rechtstreeks te laten verkiezen, stelt de studentenraad de kiesprocedure op. Het decreet bepaalt dat de

studentenvertegenwoordigers de standpunten van de studentenraad moeten uitdragen, informatieplicht hebben ten aanzien van de studentenraad, als waarnemer moeten zetelen in de studentenraad tenzij deze anders beslist. En ze zijn verantwoording verschuldigd aan de studentenraad en onderworpen aan een tucht- en sanctieregeling. De studentenraad neemt deze op en werkt deze uit in haar eigen decretaal verplichte werkingsreglement...

- Het mandaat van voorzitter van de studentenraad is niet verenigbaar met een functie binnen de instelling of met een arbeidsrechtelijke verhouding met de instelling
- Elke studentenraad moet samen met het bestuur een participatiereglement opstellen en zelf een werkingsreglement opstellen waarin de stemprocedure, het kiesreglement, de informatieplicht, aanwezigheidsplicht en verantwoordingsplicht van studentenvertegenwoordigers op de studentenraad wordt geregeld alsook het tucht- en sanctiereglement.
- Aan artikel II.66 moet toegevoegd worden dat de ondersteuning recurrent en voldoende omvangrijk moet zijn en dat ze minstens een afdoende uitgerust kantoor, een autonoom te beheren jaarbudget en één halftijdse medewerker moet omvatten die wordt geselecteerd en aangestuurd door de studentenraad zelf. In het decreet wordt gedefinieerd wat de financiële ondersteuning inhoudt: minimaal 2,5 euro per student met een minimum van 5000 euro per jaar. Ook de participatiecommissies moeten autonoom kunnen beschikken over een jaarbudget. Dat budget mag in geen geval afgehouden worden van het jaarbudget van de studentenraad.
- Gezien de huidige recente ontwikkelingen inzake semesterexamens en nieuwe onderwijs- en examenvormen, studiedruk en flexibilisering en toekomstige ontwikkelingen zoals de niet financiering van aanvullende opleidingen en het leerkrediet, is een versterking noodzakelijk van de faciliteiten voor studentenvertegenwoordigers. Afwezigheid en flexibiliteit bij verplichte opleidingsonderdelen, stages en examens moeten een recht worden. Anderzijds moeten studentenvertegenwoordigers die kunnen aantonen dat de opgelopen studievertraging te wijten is aan hun grote engagement en mandaat als studentenvertegenwoordiger, terecht kunnen bij een Vlaams administratief college, een kamer in de schoot van de Raad voor Betwistingen inzake Studievoortgangsbeslissingen, die hen uitzonderlijk extra leerkrediet kan toekennen.
- Ook op Vlaams niveau moet de studentenvertegenwoordiging worden versterkt. Voor voorontwerpen van decreet en ontwerp besluiten van de Vlaamse Regering moet het advies van de studentenkoepelvereniging worden ingewonnen tijdens een officiële beraadslaging. Aan de vooravond van de samensmelting tussen de instellingskoepels Vliir-VIhora, moet de studentenkoepelvereniging verder ook echte inspraak krijgen in de bestuursorganen van de instellingskoepel. Tenslotte is er nood aan een veel ruimere financiële ondersteuning van de vlaamse studentenkoepel zodat deze de talrijke nationale en internationale hoger onderwijsdossiers deftig kan blijven opvolgen, én zodat ze haar ondersteunende taak ten aanzien van de studentenraden van hogescholen en universiteiten in het verder uitbouwen van de studentenparticipatie ook kan waarmaken.